

Vasara,

Helsingin yliopiston geologinen kerho ry,

80 vuotta

"80 vuotta järjellä ja Vasaralla"

SONJA SILVENNOINEN,
HENRI HÖYTIÄ ja VILLE NENONEN

Vasara ensi-iskuilla

Tavoitteenaan kohottaa geologian ja mineralogian harrastusta ja tietoa jäsentensä keskuudessa sekä totuttaakseen jäseniään yleiseen esiintymiseen perustettiin lauantaina 6.11. 1937 silloisella geologian ja mineralogian laitoksella Snellmanninkatu 3:n Arppeanumissa yhdeksänhenkisen perustajajäsen seurueen läsnä ollessa Vasara, Helsingin yliopiston geologinen kerho. Syntysanat lausuivat kokouksen lopuksi Ahti Simonen (myöhemmin Geologisen tutkimuslaitoksen kallioperäosaston johtaja ja professori 1962–1979 sekä Vasaran kunniajäsen) ja Kaarlo Simola.

Aluksi Vasara oli pienen piirin juttu: se oli perustettu nimenomaan Suomen harvalukuisen geologikunnan "yhteisten harrastusten työssijaksi", kuten eräs perustajajäsenistä kerhon tarkoitusta valotti.

Sotien jälkeen Vasaran jäsenmäärä kuitenkin lähti jyrkkään nousuun, ja vuonna 1952 viisitoistavuotinen kerho oli kerännyt yhteen jo puolen sataa geologiaan vihkiytynyttä opiskelijaa ja ammattilaista. Vasaran jäsenistön perustan ovatkin aina luoneet paitsi opiskelijat myös kerhossa aiemmin toimineet jo valmistuneet henkilöt. Siinä missä piiri koostui vielä 90-luvulle juuri kallioperägeologiaan, mineralogiaan tai malmigeologiaan erikoistuvista "kovan puolen" geologeista, ottaa nykypäivänä lähes jokainen fuksi opintosuuntauksestaan riippumatta Vasaran omakseen. Jatkossa joukkomme saa vahvistusta myös uusilta

tahoilta, kun geofysiikka integroitiin vuoden 2017 tutkintouudistuksessa geologian opinto-ohjelmiin.

Nykyisin kerhoon kuuluu 121 varsinaista jäsentä ja 22 ikijäsentä. Näiden lisäksi kerhoon kuuluneita vanhoja vasaralaisia on maailmalla arviolta yli 800. Kunniajäsenen arvonimi on perinteisesti annettu historian aikana kerhon toimin-

Kuva 1. Vasaran kuudennten vuosijuhlat Konservatoriossa vuonna 1943. Pitkän pöydän päässä istuu Pentti Eskola.

Figure 1. Vasara's sixth annual celebration, Conservatory in Helsinki, 1943. Pentti Eskola is sitting at the end of the table.

taan poikkeuksellisen ansioituneesti osallistuneille henkilöille. Tällä hetkellä Vasaralla on toistakymmentä kunniajäsentä. Aiemmin kerho nimesi myös kunniapuheenjohtajia, joina ovat aikojen saatossa toimineet professorit Pentti Eskola (HY:n geologian ja mineralogian professori 1928–53) ja Väinö Auer (HY:n geologian ja paleontologian professori 1957–63). Metamorfisen fasiesopin keksijänä tunnettu Eskola oli Vasaran alkutaipaleen tärkeimpiä henkilöitä ja aina valmiina opastamaan tiedonjanoisia opiskelijoita ekskursioilla sekä tarjoamaan kerholle tärkeää taloudellista tukea. Eskolan tuen muistoksi Vasara järjesti 1950-luvulla useita varainkeräyksiä, joiden tuloksena on Vasaralla vuodesta 1958 lähtien ollut ikuinen oikeus asettaa vuokralainen Kampissa Domus Academicalla sijaitsevaan Pentti Eskolan nimikkohuoneeseen.

Vasaran toiminta on alusta saakka perustunut kolmeen peruskallioon: kokousesitelmiin, ekskursioihin ja virkistystoimintaan. Vaikka esitelmöintiä harrastetaan nykyään harvakseltaan, on kerho tällä hetkellä tapahtumien määrällä mitattuna aktiivisempi kuin

koskaan. Vasaran toimintaa pyörittää hallitus, johon on 1980-luvulta lähtien kuulunut yhdeksän jäsentä. Lisäksi Vasara nimeää vuosittaisessa vaalikokouksessaan lähes 30 virkailijaa toimimaan kerhon edun nimissä. Voisikin todeta, että Vasara on edelleen pienen piirin juttu. Vuoden 2017 Vasaran puhetta johti Hanna Rantanen, ja vuonna 2018 puheenjohtajan vasaran ottaa haltuunsa Ville Nenonen.

Vasara yliopistolla ja työelämässä

Jo Arppeanumin aikoina Vasaran toiminnan keskipisteeksi kulminoitui neloskerroksen kahvihuone, jonne opiskelijat perinteisesti kokoontuivat lipittämään kahvia, pelaamaan noppaa ja kertomaan, mitä sylki suuhun milloinkin sattui tuomaan. Vuosia ja erästä eksynyttä painovirhettä myöhemmin vasaralaiset juovat nykyisin kahvinsa kasvihuoneella Kumpulän Physicumissa, tuttujen kesken ”kasviksella”. Kasvis on vasaralaisen pyhättö, toinen koti ja sarkofagi. Sinne on helppo tulla, mutta vaikea lähteä. Kasviksen luetuin julkaisu on vuodesta 1982 noin neljästi vuodessa ilmesty-

Kuva 2. Joukko vasaralaisia ja Geologian osaston henkilökuntaa kokoontuneena ulosmarssiin tammikuussa 2016.

Figure 2. Geology students and department staff gathered for a demonstration and a walkout in January 2016.

nyt *Holoseenin Sanomat*, josta julkaistiin tammikuussa 80-vuotisjuhlapainos. Syksyisin lehdestä ilmestyy aina Fuksinumero, josta on muodostunut jokaisen uuden jäsenen johdatusrepos vasaralaisuuteen. Lehden tämän vuosituhannen suosikki on ollut entisen päätoimittajan Toni Koskisen lanseeraama ”Miksi ei?”-palsta, jossa tunnetut suomalaiset vastaavat kysymykseen ”Miksi sinusta ei tullut geologia?”. Kysymykseen on saatu pohtivia ja sarkasmin sekaisia vastauksia niin kansanedustajilta, presidenttiehdokkailta kuin Suomen Pankin pääjohtaja Erkki Liikaseltakin.

Vasara osallistui yliopiston ja geologian laitoksen päätöksentekoon jo ensimmäisinä vuosina. Yhteisöllisiltä 1940–50-luvuilta ja poliittisesti aktiivisilta 60–70-luvuilta on siirrytty – taas kerran – nykyiseen tutkintouudistusten ja koulutusleikkausten aikaan. 60-luvulle saakka Vasara valitsi aina ehdokkaan HYY:n edustajiston vaaleihin, kun taas 70–80-lukujen vaihteessa Vasara osallistui vuosittain HYY:n tutkinnonuudistusryhmän toimintaan kahden jäsenen panoksella. Vuoden 2017 loppuun asti yliopiston hallinnon ja tutkintouudistuksen työryhmissä toimii kuusi aktiivista vasaralaista, mutta vuonna 2018 määrä putoaa tutkintouudistuksen takia vain kahteen: yksi edustaja maisterilinjojen ja yksi kandidaattilinjan suunnitteluryhmässä.

Samat koulutuspoliittiset asiat ovat vuosi toisensa jälkeen tapetilla: parempia tuloksia haetaan opiskelutahtia kiristämällä, ja sitä vastoin opiskelijat tahtovat lisää opetusresursseja ja opintotukea. Uudistuksilla on aina epäilijänsä, byrokratian rattaat kun tuntuvat niiden aikana pyöriävän eteenpäin liian nopeasti. Vasarassa siihenkin on osattu reagoida. Viime vuoden koulutusleikkauksiin Vasara osoitti kantansa marssimalla ulos kesken luentojen tammikuussa 2016. Tavoitteena oli herättää tiedekunnan johdon huomio geologian opintojen tulevaisuudesta, kun jo nykyisin niukois-

ta opetus- ja henkilöstöresursseista oltiin leikkaamassa ahmatin palaa. Jatkuvaa keskustelua henkilökunnan ja opiskelijoiden välillä on saatua aikaan mm. opetuksen kehittämisen työryhmässä (OKTR), jonka avulla on luotu suora ja toimiva väylä nopealle reagoinnille opetukseen liittyvissä asioissa.

Vaikuttamisen ohella Vasara on ollut aina valmis talkoisiin yliopiston ja alan konferenssien nimissä – ovathan ne tärkeitä kokemuksia tuleville geologeille. Pitkäjänteisestä yhteistyöstä kertoo se, että vasaralaiset muodostivat päätyövoiman vuonna 1986 Helsingissä järjestetyssä 17e Nordiska Geologmötetissä ja uudestaan, 30 vuotta myöhemmin, 32nd Geological Winter Meetingissä.

Työpaikka on ollut geologian opiskelijalle vuosien saatossa ajoittain saavuttamaton unelma, ajoittain jokakesäinen itsestäänselvyys. Sotien jälkeinen malminetsinnän buumi moninkertaisti Vasaran jäsenmäärän, kun taas 1970–80-luvuilla kesätöiden vähyys johti myös yli 100 henkilön katoon Vasaran jäsenmäärässä. Nykyisin kenttäkesätarinoita ja -legendoja kuulee taas Kasviksella. Töitä tuntuu löytyvän useille aloille, liekö perua jo vuoden 1982 Vasaran järjestämästä työllisyysseminaarista, jossa uustyöllistäjäläloiksi nimettiin ”ATK sekä ympäristönsuojelu”. Vasaralaiset työllistyvät nykyisin entistä laajemmin perinteisen malminetsinnän lisäksi mm. ympäristökonsultointiin, asbestitutkimukseen ja paikkatietosovellutuksien pariin.

Vasaran ja alan yritysten yhteistyö kaipaisi tosin molemminpuolista herätystä: tällä hetkellä Vasara tekee keskimäärin vain yhden yritysvierailun vuodessa ja Kumpulan opiskelijajärjestöjen *Kumpulan Potentiaali*-rekrytointija työelämätaapahtumaan osallistui menneenä marraskuuna vain yksi geologeja työllistävä yritys. Myös vasaralaisten yhteistyö Suomen Geologisen Seuran ja muiden alamme seurojen kanssa tulee tulevaisuudessa yhä tärkeäm-

Kuva 3. Vasara ekskursiolla Kingston Rangella Kaliforniassa syksyllä 2016. Kuva: Tapani Rämö

Figure 3. Vasara's excursion to southwestern USA: students at Kingston Range, California, fall 2016.
Photo: Tapani Rämö

mäksi. Monet geologit aloittavat järjestötoimintansa juuri opiskelijajärjestöjen parissa, ja sieltä saatujen hyvien kokemusten kautta toimijoita ohjautuu eteenpäin isompien seurojen ja kerhojen aktiiveiksi.

Vasaran ja geologien ammattiliittona toimi pitkään Ympäristöasiantuntijoiden keskusliitto YKL ry. Vuoden 2017 alussa YKL fuusioitui kahden muun luonnonvara-alojen ammattiliiton kanssa saaden uuden nimen: Loimu ry. Samalla liiton jäsenmäärä kasvoi 15 000 jäsenenä entisestä 3000:sta. Suuremmalla liitolla on paremmat resurssit vastata jäsentensä edunvalvonta- ja koulutuspalveluista, mikä hyödyttää myös pienehkön geologikunnan asioiden ajamista. Vuoden 2017 alussa Vasa-

ran ammattiliittovastaavien työnimike vaihdettiin kerhon hallituksen päätöksellä työelämävastaaviksi. Tarkoituksena on vastaavien toimikuvan laajentaminen entisestä ammattiliittojen ja ainejärjestön välisestä tiedotuksesta yleisempään työelämätoimintaan.

Vasara vapaalla

Vaikka kerho perustettiin etupäässä opiskelun ja harrastuneisuuden tueksi, oli myös *virkestilaisuuksilla* paikkansa toiminnassa. Marraskuuden pimeinä iltoina vietettiin monet vuosijuhlat ja vuodesta 1939 alettiin juhlia myös Jääkausijuhlia. Jääkausijuhlat saivat innoituksensa silloin kenties vielä ”varttigeologiksi” kutsutun Kalevi Virkkalan (HY:n Geo-

logian ja paleontologian dosentti 1959–1980, Geologian tutkimuslaitoksen johtaja ja professori 1969–1977) esitelmästä, jossa todettiin viimeisen jääkauden loppumisesta kuluneen tarkalleen 10 000 vuotta. Yhteistuumiin todettiin tapauksen olevan juhlan arvoinen, ja niin sovittiin, että vuotuisin kevätpäiväntasausta edeltävää täysikuuta seuraavana perjantaina istuttaisiin ensin pöytään ja sitten pistettäisiin jalalla koreasti. Juuri Jääkausijuhlissa vuonna 1949 julkistettiin Olavi Waldénin suunnittelema Vasaran merkki, joka koristaa vielä tänäkin päivänä jokaista Helsingin yliopiston geologian opiskelijan hopeanharmaata haalaria. Ohjelma koostui paitsi ravitsemuksen huolehtimisesta myös laulamisesta, tanssista, leikeistä ja visailuista. Tärkeintä Jääkausijuhlissa oli kuitenkin ajankohta. Vasaran kunniajäsenet ja vanhat vasaralaiset kunnioittavat usein läsnäolollaan vuotuista Jääkausijuhlaa – juhla onkin perinteisesti toiminut vanhojen ja nykyisten vasaralaisten kohtaustapaikkana.

Kuva 4. Pesäpallojoukkue vappuna 2017. Tappio tuli monen vuoden voittoputken jälkeen – ensi vapun revanssia odotellessa siis.

Figure 4. Vasara's 2017 team for the annual May Day game of Finnish baseball between geologists and physicists. After a multi-year winning streak, Vasara was unfortunately defeated. We are impatiently waiting for the rematch.

Ainejärjestötoiminnan luonteen muututtua ovat tavat ja perinteekin hieman eläneet: ”vujut” ja ”jääkkärit” ovat vähitellen sulautuneet yhteen ja muodostavat yliopistovuoden isoimmat juhlat. Arjen tiukka aikataulukkaan ei HYY:n tilapolitiikan ohella anna aina periksi, eikä ajankohtaa alkuvuoden juhlalle ole taidettu enää moniin vuosiin valita vanhaan tapaan. Muutosta sopii kummastella, mutta mikäpä olisi 80 vuodessa säästynyt ajan hampaalta. Ilman jäseniä ei ole kerhoakaan, ja tavoitteena nykyisellä toiminnalla on tarjota jäsenilleen mahdollisimman mielekästä yhdessäoloa.

Jos ei kevytmielisempää niin ainakin kilpailullisempaa harrastuneisuutta ollaan hiottu urheilutoiminnan parissa. Kerho otti urheilutapahtumat toimintaansa vuonna 1956. Ensimmäisenä lajina kokeiltiin lentopalloa, myöhemmin joukkueita muodostettiin yliopiston jalkapallo- ja kaukalopallo-sarjoihin sekä Akateemiseen Wartiin. Nykyisin Vasaran futsaljoukkue, FC Hammetime, kilpailee vuosittain yliopistodivarisissa – hopeanharmaissa pelipaidoissaan, tietysti! Vappuisin Vasara ottaa perinteisesti mittaa Helsingin yliopiston fysiikan ainejärjestö Resonanssista pesäpallo-ottelussa, jossa sääntöjen oikeudenmukaisuudesta kiistellään vuosittain suurin tuntein. Vapaamuotoisemmin Vasarassa urheillaan viikoittaisella liikuntavuorolla. Viime vuosina suosituimmat lajit ovat olleet perinteiset futsal, sulkapallo, sähly ja koripallo.

1960-luvulla alkuperäisen toiminnan selkärangan muodostaneet esitelmät alkoivat hiljalleen muuntua vapaamuotoisiksi, pitkälle iltaan jatkuneiksi ko-

koontumisiksi. Sittemmin illat päättyivät maailman parantamiseksi saunojen lauteilla. Nykyisin perinteeksi muodostuneeseen saunailtaan kokoonnutaan kerran kuukaudessa. Saunailtojen konseptia on myös laajennettu vuositaisesta fuksisaunasta opiskelijoiden ja geologian osaston henkilökunnan yhteiseen laitossuunaan ja viime keväänä ensimmäistä kertaa järjestettyyn vanhoille vasaralaisille tarkoitettuun alumnisaunaan.

Kun vanhalta vasaralaiselta kysytään kerhon merkityksestä, nousevat muistoista esiin poikkeuksetta ekskursiot ja kerhon myötä syntyneet ystävyssuhteet. Kerhon hyväksi on itse kukin uhrannut tunteja, mutta vastineeksi on saatu kallisarvoisia kokemuksia ja tärkeitä tietoja, jotka opetuksen kanssa ”ovat tehneet, ja tulevat edelleen tekemään ylioppilaasta geologin”, kuten Jorma Kujanpää 20-vuotiaasta Vasarasta julisti. Tietyt asiat eivät siis ole muuttuneet sitten vuoden 1957. Ekskursiot ovat säilyttäneet paikkansa yhtenä tärkeimmistä kerhon aktiviteeteista. Opintoretkiä on tehty 80 vuoden aikana kaikille mantereille Australiaa ja Oseaniaa lukuun ottamatta yhteensä 104, joista 62 on suuntautunut kotimaahan ja 42 ulkomaille. Näiden lisäksi on pyritty järjestämään *täsmäiskuja* läheisille geologisille nähtävyyksille ja alan yrityksiin.

80-vuotias Vasara

80-vuotias Vasara on ollut viime vuosina yliopistouudistusten myllerryksessä. Moni asia on toki kuin ennenkin: löylyissä rentoudutaan joka kuukausi ja kahvia kuluu kasviksella entiseen malliin. Ekskursiotoiminta on tosin muuttumassa. Yliopiston hallintorakenteen muutosten ja budjetin kiristymisen myötä rahoituksen takaaminen soveltaviin opintomuu-toihin on epävarmaa tai jopa epätodennäköistä. Samalla säännöt ovat tiukat: opetuksen päälle ei saa järjestää kerhon opintomatkoja. Mikäli nykyisenlaisesta ekskursiokulttuurista

pidetään kiinni myös tulevaisuudessa, on kerhon ekskursioiden nojattava luultavasti entistä enemmän ulkopuoliseen rahoitukseen.

Viime vuosina Vasaran suurimpana haasteena on ollut historian tunteminen ja perinteiden säilyminen. Toiminnan koordinoimista ja arkistointia on sähköistetty ja välttämättä kaikki perimätieto ei siirry mukana. Yhteyden ylläpitämiseksi vanhoihin vasaralaisiin on perustettu alumnien sähköpostilista: vasaran-alumnit@helsinki.fi. Sinne voi liittyä kuka tahansa Vasaraan kaipuuta tunteva. Ohjeet löytyvät Vasaran nettisivuilta. Tänä vuonna Vasaran alumnisauna järjestetään perjantaina 6.4.2018. Sähköpostilistalle liittymällä saa siitäkin lisätietoa.

Vasaran 80-vuotisjuhlia juhlittiin jo viime keväänä 78. Jääkausijuhlien yhteydessä Tenalji von Fersenin juhlasalissa Suomenlinnassa. Paikalle oli saapunut 156 vierasta, joukossaan alan yhdistysten ja yhtiöiden edustajia sekä tietysti vanhoja vasaralaisia. Ilta päätettiin yhteislauluun ”Tuo aika Vasaran”, jossa kehoitetaan kohottamaan malja ”*vuoks’ ystäväin ja Vasaran*”. Jos Vasaralla on lämmin paikka sydämessäsi opiskeluvuosien ajalta, kehoitamme sinua toimimaan samoin. Malja 80-vuotiaalle Vasaralle!

SONJA SILVENNOINEN

HENRI HÖYTÄ

VILLE NENONEN

sonja.silvennoinen@helsinki.fi

henri.hoytia@helsinki.fi

ville.nenonen@helsinki.fi

S.S. ja H.H. ovat Vasaran nykyisiä aktiiveja. V.N. on kerhon työelämävastaava ja nykyinen puheenjohtaja.

Kirjoitukseen on käytetty lähteinä Vasaran arkistojen edellisiä historiankirjoituksia, joita ovat kirjoittaneet mm. Juhani Nuutilainen, Jorma

Kuva 5. Juhlaväkeä maaliskuun 2017 yhdistetyillä 80-vuotis- ja Jääkausijuhlilla.

Figure 5. Guests at the celebration of the traditional End of the Ice Age event and the 80th anniversary of Vasara, March 2017.

Kujanpää, Pentti Markkanen, Anu Karessuo, Leena-Marja Kauranne, Kristiina Aro, Pekka Ihalainen ja Henriikka Kivilä.

Summary:

Vasara, The University of Helsinki Geological Club, 80 years

“80 years, mente et malleo!”

Vasara was founded on the 6th of November in 1937 in Arpeanum, then the Department of Geology and Mineralogy at the University Helsinki, by nine geology students. The main aim of the club was to spread geological and mineralogical knowledge among its members and to familiarize them with public speaking. From the beginning, Vasara has been a club

for a small circle, and the activities are still mainly steered by a board of nine. Nowadays Vasara has approximately 160 members, including several fellows and honorary members.

Vasara offers a large variety of activities to its members. Seminars, excursions and recreational events have for many years been the glue that bonds the members strongly to the club. For instance, in the course of the 80 years of its history, Vasara has explored geological marvels on every continent but Australia and Oceania.

Vasara's 80th anniversary was celebrated along with the annual End of the Ice Age celebration in the spring of 2017. With 156 members participating, the night was memorable and appropriate for the honorable age. Let's raise a toast to Vasara!